

ძალისა

ძალისის ნაქალაქარი (ფართობი 1 კვ.კმ) მდებარეობს მუხრანის ველზე, თანამედროვე სოფელ ძალისის ტერიტორიაზე. არქეოლოგიური ძეგლი აღექსი ბოხოჩაძემ 1971 წელს აღმოაჩინა. გამოვლინდა სასახლისა და ტაძრის ნაშთები, აბანო მოზაიკური იატაკით, ტაძარ-სასახლის კომპლექსი, საცხოვრებელი ნაგებობების ნაშთები, კოლექციონერები, ტყვიის მიღებისაგან გაკეთებული წყალსადენების ქსელი, აგურით მოპირკეთებული ქუჩებისა და მოედნების ნაწილი. , მცენარეული და გეომეტრიული ორნამენტებითა და წარწერებით შემკული მოზაიკური იატაკები, არქიტექტურული დეტალები, ხის და მინის ჭურჭელი და ა.შ.

სასახლე

ძალისის ტაძარი-სასახლე რთული კომპლექსია. შედგება მოზაიკის იატაკის დარბაზისა და რამდენიმე დარბაზისგან. ტაძარს შესასვლელი სამხრეთიდან აქვს.

დარბაზის იატაკის მოზაიკა (48 კვ.მ) შედგენილია 12 ფერადი კენჭისგან. კედლების გასწვრივ შედარებით დიდი ქვებით შესრულებული თაღის ცენტრალურ ნაწილში კომპოზიციას: ხეივნის ქვეშ მჯდომი მევენახეობა-მეღვინეობის მფარველი ღვთაება დიონისე და არიადნე თავისი ატრიბუტებით (პანი, საღვინე ჭურჭელი ოინოქოია და ა.შ.). დიონისესა და არიადნეს თავზე გამოსახულია ჯვრის მსგავსი ფიგურა, რომლის მარცხენა კუთხეში გამოსახულია ახალგაზრდა კაცისა და ქალის ფრთები. მოზაიკის ნაწილი სავსეა გეომეტრიული და მცენარეული ორნამენტებით. მოზაიკაზე წარმოდგენილია ბერძნული წარწერები: ``არიადნე'', ``დიონისე''. არფაზე ქალების გამოსახულებებს შორის ბერძნული წარწერა: ``მოიხსენეთ პრისკუსი, ვინც ეს გააკეთა''.

საცურო აუზი

მოზაიკის ფართობი 90 კვადრატული მეტრია. ნაგებობა, რომელიც თარიღდება ჩვენი წელთაღრიცხვით II საუკუნით. ტაძარში კიდევ ოთხი დიდი დარბაზია, რომელთა კედლები მოხატულია. ყველა დარბაზს ჰქონდა სამსხვერპლო-საკურთხეველი. ტაძარ-

სასახლის კომპლექსში შემავალი სასახლიდან შემორჩენილია ფასადის სვეტები და ბაზალტის ქვის ძირები.

ტაძარ-სასახლის კომპლექსში აბანო რომაული თერმების ტიპისაა. შედგება 3 განყოფილებისგან. აბაზანის ცხელი და თბილი ნაწილის იატაკი დაგებულია კალორიფერზე, ცივ ნაწილს (16 კვ.მ) აქვს აბაზანა. იატაკი აქაც მოზაიკაა, მცენარეული მოტივებითა და ზღვის ფაუნით (დელფინის თავი, ზღარბი, თევზები, ბადე).

მოზაიკა

აბანოს კომპლექსში შემავალი ატრიუმი (ღია ეზო) გეგმით ოთხკუთხაა (7,75X6,95მ). იატაკი დაფარულია ტუფითა და ქვიშაქვის თლილი ქვებით. ატრიუმის ცენტრში არის შადრევანი აუზი (2x1,8 მ, სიღრმე 17 სმ), რომელიც გარშემორტყმულია 51-52 სმ სიგანის ბორდიურებით, რომლის კუთხეებში ოთხკუთხა სვეტები იყო აღმართული. ტაძრის მონაკვეთი ატრიუმის დასავლეთით აგებული საკურთხეველით. თარიღდება I-II სს-

ით. აბანოების კომპლექსი ჩვენი წელთაღრიცხვით II-IV საუკუნეებს განეკუთვნება. ძალისაში აღმოჩენილია კიდევ ერთი სასახლე, აფსიდური ნაგებობა და საცურაო აუზი. სასახლე შედგება 30-მდე სხვადასხვა ზომის, ფორმისა და დანიშნულების ოთახისგან. სასახლის ცენტრში არის ქვიშაქვითა და ტუფის ქვებით ნაშენი ატრიუმის (8,35x8,35მ). აუზის ცენტრში მდებარე კვადრატული კვარცხლბეკიდან წყალი მოედინებოდა. აუზის იატაკის ქვეშ გამოყვანილია თიხის მილები (აღმოჩენილია 45 მ სიგრძე). ზოგიერთი ღვთაება ჩრდილოეთით მრგვალ კვარცხლბეკზე იყო აღმართული.

სასახლე

სასახლის ატრიუმის სამხრეთ-აღმოსავლეთით არის სასახლის ცენტრალური გათბობა-ჰიპოკაუსტი. სასახლის კომპლექსი მოიცავდა სამინებლებს, შეხვედრების დარბაზს, სხვადასხვა ზომის და ფორმის ოთახებს, ორნაწილიან ტუალეტს საკანალიზაციო და წყლის მილებით.

ქალაქი არსებობდა ჩვენი წელთაღრიცხვით II საუკუნიდან VIII საუკუნის 30-იან წლებამდე. განვითარების უმაღლეს წერტილს მიაღწია I-III საუკუნეებში. IV საუკუნეში აქ ცხოვრება დროებით შეფერხდა. VI-VII სს-ში ქალაქი კვლავ აღორძინდა. VIII საუკუნის 30-იან წლებში მუჰამედ იბნ მარვანის (მურვან ყრუს) შემოსევის შედეგად ქალაქი საბოლოოდ განადგურდა.

აბანო

ამრიგად, ძალისა წარმოადგენს ტიპურ რომაულ „ვილა ურბანას“, რომელიც კიდევ ერთხელ მიუთითებს რომსა და იბერიის მჭიდრო ურთიერთობაზე I-III საუკუნეებში.